Jaarboek 1591
Poperinghe

Guido Vandermarliere

CC BY NC

Inhoud

5 januari 1591 – Een povere nieuwjaar 24 januari 1591- Jan Rouguet heeft 500 pond hoppe gekocht 28 januari 1591 – Gheleyn de Conyncks schoonvader overleden 11 februari 1591 – Poperinge vraagt ruiters 18 maart 1591 – Het hommelhof ’t Externest 6 april 1591 – Hommele – Renten 27 april 1591 – Groen koren 7 mei 1591 - Vlucht van de Poperingenaars 23 juni 1591 – De Oostendenaars te Noordschote 1 juli 1591 – Jehan Le Noble en zijn beesten 6 juli 1591 – Soberen staat 14 juli 1591 - De Oostendenaars trekken de Yzer over 22 juli 1591 – De Oostendenaars vallen Reninghe aan 30 juli 1591 – De tiende 30 juli 1591 – De nachtwacht 30 juli 1591 – Gekochte koe 3 augustus 1591 – Oostendenaars nemen te Poperinge gijselaars 19 augustus 1591 – Eerst belastingen te betalen Soldaten des konings op de kassei van Wasten 22 augustus 1591- Koop van hop September 1591 - Jaquemine tegen Merlevede over een passage 3 september 1591 – De prijs van het bier 25 september 1591 – De bedeelders van de aalmoezen 30 september 1591 – Verpachting van de bieraccijnzen 1 oktober 1591 – De Oostendenaars in de streek 7 oktober 1591 – Erf op de Beestenmarkt 8 oktober 1591 – Hommele 13 oktober 1591 – Verkoop hommelhof en keete 16 oktober 1591 – De Oostendenaars te Nieuwkerke 20 oktober 1591 – Ommestelling voor de nieuwe impositien 21 oktober 1591 - Inname van Nijmegen 18 november 1591 – Aankoop hofstede in de Schoudemonthoek 19 december 1591 – De Oostendenaars te Merkem & Kemmel	**1591**
De gasthuisrekening van 1591	**1591**
Stadsrekening – 1591- 1592	**1591 - 1592**

Jaar 1591

5 januari 1591 – Een povere nieuwjaar - Augustyn van Hermelghem

Op den 5den Lauwe 1591, metten nieuwjaer zoo was het maertdag en het coorn bleef in state; op dezen tijdt kwam de mare datter vele edele van den lande, Nederlanders, die in Vranckrijck geweest hadden, sommige dood waren en sommige zeer trock totter dood, waerof dat mijnheere van Monthanny overleden was, tot Bergen in Henegauw, en Noirkerme ook overleden; men zeyde dat zy zoo gesteld waren van zeker wynen, die onder het edeldom geschonken was. Godt vergevet hunlieden die 't gedaen hebben.

Van gelyke zoo wasser eenen gruwelyken heesch geheescht by zijn Altese op 't land van Vlanderen, zonder het land van Waestene, dat zoude van den zelven heesch vry en exempt wezen; de oorzake is Godt bekend dat zy wel schinken gaven of door andere oorzaken Vlanderen was mette ingezetene verzocht **tot 60,000 guldens de maend, en dat zoude geduren dry jaren,** en noch boven deze **de geestelyke suporteren eenen heesch appaert**, die wasser vertoocht om elken te bewilligen den grooten dienst die zijn Altese gedaen hadde voor de religie (met kleyn profyt) in Vranckrijck, en noch zoude zijn Altese alle andere lasten afdoen (dat waren de beloften), als generale middelen, nieuwe imposten en ander op gestelde giften; maer watter op zal geantwoord wezen den tijdt zal het bewysen.

Op den Derthiendag zoo continueerde de dobbel wachte om den vorst wille **en 't hadde zeer gevrosen** dat men overal reed, ja zelve over de Leye met peerden ende wagenen, en ook te meer dat die van het Brugsche Vrye contributie gaven aen die van Oostende, en men hadde gezeyd voor zeker dat binnen Brugge was veel crijschvolk, maer 't en was zoo als noch niet; want zy dat met eenige zaken beleet hadden, ende en hadden geen crijschvolk meer dan gelijk die van Ypre 100 voetknegten.

Op den 8sten van januarius, zoo ontleet het weder zoo dat de causie 's nuchtens verboden was, **want zeer stijf gevrosen geweest hadde**; het gemeene volk was zeer blyde dat het goed weder was om te wereken.
Van deze weke zoo monsterden de peerden tot Ypre en het voetvolk van gelyke, en van deze weke en was niet gebeurt weerd om te schryven anders dan de Irsen, die lagen by Brugge, die zijn gekomen in een dorp by Roeselare genaempt...., en hebben vele beesten genomen; maer daer wierter van de landtslieden geslegen, zoo datter 7 dood bleven, maer de reste ontginget.
's Anderdags zijn de Irsen sterck gekomen en hebben de geheele prochie berooft en vier gevangen; aldus stond het in 't land van Vlanderen: den vyand gaf men contributie en de vrienden roofden het land.

Op Ste-Pauwelusavond zoo was vergaert het Groot Gemeene, de cause was den grooten heesch die zijn Altese doende was over Vlanderen, **dat meer dan half vage lag**,
en noch hielt hy voor hem noch uyt het land van Waes ende de brieven en kwamen maer 's daegs te vooren 's avondts in, en als het Groote Gemeene 's anderdags vergaerde, en als alle de collegien byeen waren, zoo dede den greffier het vertooch hoe dat zijn Altese noyt het land van Vlanderen zeer lastig en hadde gevallen,
maer dat hy nu in noot was van te hebben eenen goeden tamelyken heesch om zijn crijschvolk te betalen, en dat gedaen zijnde dat hy aldoens zoude de landen voorenstaen te beter dan hy hadde gedaen, midts dat hy lange geweest hadde in Vranckrijck,

nu hoopte hy dat hy deze Nederlanden zoude deffenderen, immers naer lang vertoog zoo tendeerde hy te hebben, dry jaren lang, **alle maende sestig duysent guldens**, en de collegien gelast hier op wyselijk te ramen zoo den noot verheescht en repoort over te bringen;
zoo de zake gehandeld zijnde, zoo was het vermenig byeen gebrocht dat mijnheeren voocht, schepenen en raden met hooftmannen deze zake gegeven was in handen, om daer in te doene van mette andere drye leden scherpelijk te vernemen of het land van Vlanderen immers het deel daer dezen heesch op geheescht was, machtig was te importeren,
want als't geconsenteert is zoo moet het gegeven worden ofte 't land zoude dat moeten bekoopen, **want Vlanderen nu in een soberen staet was om zulk eenen heesch.**

24 januari 1591- Jan Rouguet heeft 500 pond hoppe gekocht - SAP 395 – Renten

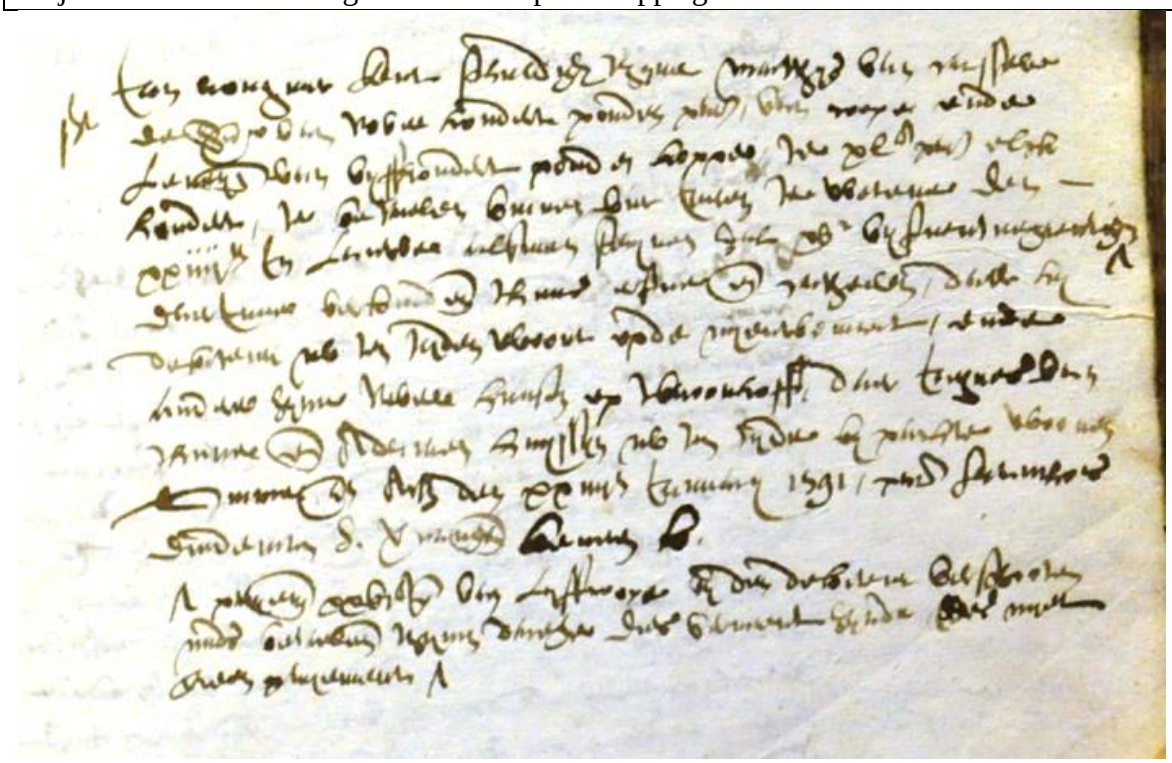

Jan Rouguet kent schuldigh zyne **Matthys van Cassele** –
de somme van twee hondert ponden parisis -
van coope ende leverynghe van **vyfhondert ponden hoppe** te xl pond parisis elck hondert -
te betalen binnen vier jaeren –
te wetene den xxiiij in lauwe alsmen schryven zal xvc vyfentneghentigh -
daerinne verbindende thuus erfve ende catheilen dae hy debiteur nu ten tyden woont op de Nyeuwe Maert -
ende andere zyne twee huusen op tVroonhoff daer Jacques van Thune ende Adriaen Huissyn nu ten tyde by pachte woonen -
payement xxvj pond parisis van lyfcoope by den debiteur verschooten mids betalende tzynen daeghe dies vermaent zyde - dies nyet geen payement -
omme executie -
Actum den xxiiij january 1591 -
Present Franchois Diedeman schepen vervanghende Beveren - burghmeester

28 januari 1591 – Gheleyn de Conyncks schoonvader overleden - SAP 331

Ondertussen in Poperinge, overlijdt Gheleyn de Coyncks schoonvader en dient Geleyn, onze dichter, de zaak te regelen.

Gheconsenteert **Gheleyn de Conynck** als vadere van zyne kinderen,
gheprocreert by **Jaquemyne, de doghtere van Andries Gillis,**
over zulcx goet van de zelven wijlen Andries,
de vercoopynghe by hallegheboode van de taille van onderhalf gemet elsland of daer ontrent ligghende inden Edewaerthouck,
metten westhende in de Robaertbeke,
tnoordhende in een waterloop ende an tland van Jooris de Haene,
by successie van de voornoemde wylent Andries Gillis,
zyne voorseide kinderen opgecommen,
zoo hy presumeert, dat nyetmin zonder prejudicie van rechte dat ander zouden connen daeran pretenderen,
overmids den staetbouck vande sterfhuuse van de voorseide Andries ende ander bewysen zyn ghebleven int ongeraet, met meer andere van **Pieter Makeblyde**, clerck van deele aldaer.

11 februari 1591 – Poperinge vraagt ruiters – Augustyn van Hermelghem

Op den **11den van sporkele**, wezende maendag, zoo waren de wetten van Belle tot Ypre, en ook mede die van **Poperingen** om assistentie aen die van Ypre; want zy machtelijk zeere verdreecht waren van die van **Oostende,**
en midts dat die van Waestene zoo gevaren hadden, waren zeere bevreest, te meer zoo hebben die van Belle van Mijnheeren gekregen ontrent 22 peerden, en voetknegten ontrent 30, maer die van **Poperinge** hadden ook wel willen hebben, maer de stede en mochte niet bloot staen om het convoey wille, en ontrent den noene vertrocken die van Belle met het volk, en naer den noene zoo kwam er mare dat den vyand wederom gepassert was tot Passchendale naer de Waesten causie, ofte iever elders; aldus stond 't tot Ypre wederomme in roere, zoo dat het peerdevolk en het voetvolk, 't selve datter binnen Ypre was, wederomme naer de clocke van de poorte trocken uyt, en ontrent den ses uren wasser vier in het Schaek, in 't cafkoen en het barnde ten cafkoen uyt, en de clocke clopte vier, maer daer was groote werre datter geen schade en gebeurde.

Op **den 12sten sporkele**, zoo clopte het zeere op de kerke, toogende dat'er peerdevolk en voetvolk naderde; 't was ons volk en peerdevolk die kwamen in om dat 't convoey moeste gaen; want 't was dijssendag, en men zag 's avonds te vooren vier, dat men zeyde, tot Reneghelst ofte tot **Poperinge**, maer terstond als die van **Poperinge** ziende het vier dat tot Ypre zoo claer brande in 't cafkoen, zoo meenden die van **Poperinge,** midts den kwaden tijdt dat de Oostendenaers zoo zeere liepen dat die van Ypre vier staken en dat zy die van **Poperinge** zoo adverteerden, zoo staken zy ook vier tegen. Dit was dat men tot Ypre zag en daer en hadden geen ander vier gesteken geweest, en stonden den geheelen nacht in de wapene, zoo den vyand die dit alarme hoorde en dat Poperinge de clocke zoo clopte totten middelnacht, en rechten van dien nacht niet uyt.

In het beginsel van de maend van sporkele zoo gebeurde tot Rijssele in eene brauwerie een zeer groot ongeluk, want drye knapen liggende voor het forneel ofte zittende, zoo is het zet van de ketel uitgeschoten, en was gelaên in de 30 met 60 tonnen bier, en is door het gat van 't forneel uytgeschoten dat alle drye de knapen daer doot gebleven zijn; Godt gedinke de zielen!

Dezer weke zoo kwamen eenige gevangene uyt, die van Waestene geleet waren van de **Oostendenaers,** als zy Waestene gepillieert hadden en plonderden en voerden ofte leiden den prelaet van Waestene met drye van zyne religieusen metten pastoor mede, met noch meer dan xx gevangene met hun, en hadden alle hunlieder rentsoen gemaekt; den prelaet met de religieusen 100,000 guldens, den pastoor 500 ponden groote, en ander die stonden op redelijk rentsoen: zy hadden uyt laten komen 8 gevangene; aldus deze geestelyke heeren, wezende in groote sware zorge en ancste, want in deze kwade boeven en was noch recht noch redene, en den pastoor hadde wel ij dagen gestaen in de gruwel, 't welke was een groot torment, ook hadden vele prochien gelast geweest van deze zelve weke met 't loopen van de Irsen, die den armen landtsman verlasten.

Op den 18sten van sporkele, zondag zijnde, zoo isser gehoort geweest zeere schieten ende die van Vuerenambacht waren alle in roere ende inde werre;
zy meenden dat die van Oostende ievers meenden te breken in Vuerenambacht, maer 's anderdags hoorde men al anders; want die van Oostende hadden gewonnen over hunlieder zyde den canonier van de sterckte tot **Blanckenberge,** die wel bezet was met garnisoen ende met groot geschut, dat die van Brugge daer op hadden beschikt naer het innemen van **Oudenburg;** zoo waekte dezen canonier, zeggende:
‘Wel waeromme en zoude dit inleggende volk ook niet uytgaen by keere gelyk die van Oudenburg plochten te doene.’ En die daer lieutenant was hiet **Blanchair**, die wel gewone geweest hadde in voorleden tyden 't zelve te doene. Alzoo gemoveert zijnde heeft d'een helft van 't volk laten gaen, zoo datter maer op en bleven ontrent xxx – *30* - soldaten, en het 's anderdags, den vyand van Oostende geadverteert zijnde, heeft hem gevonden met de gansche macht voor de sterckte en hun presenterende om in te loopen, zoo heeft dezen verradere schietende met het grof geschut in den hoop, dat maer geladen was met inckel cruyt zoo dat hun niet en deirde.
Met der verscher daed dat de Oostendenaers het zelve gecregen hebben in handen en dood geslegen al die binnen waren, en diet niet en ontsprongen en hebben't daernaer geheel geslicht, en alle de deuren van sluysen, die zy in stukken smeten en alzoo 't water van der zee laten vloeyen uyt en in.

Op den 23sten sporkele, naer den noene, zoo kwamen er wederomme huerlingen van alle plaetsen en prochien om te gaen liggen op **de nieuwe sterkten, die men zoude maken tot Zillebeke, Nonnebusch, Hollebeke** en meer andere plaetsen, en dat om te beletten 't loopen van de Oostendenaers, verhoopende dat daer dore zoude belet wezen hunlieder kwaed voornemen, zoo dat de heeren dit deden om beters wille.

Op den 18sten van maerte, zoo wasser uytgeroepen ter halle eenen zekeren brief, ondertekend Alexander, van zijn Altese, inhoudende dat men zoude van stonden af gezien hebben den brief, en uytroepen zoude dat alle soldaten, die waren van 't regiment van Noirkerme, Egmont, en Warenbon zouden van stonden aen moeten trecken elk onder zijn regiment, aldaer het lag, en geen delaeyen ofte excusien zouken, en al op lijfstraf.

Den 23sten maerte, zaterdag zijnde en maertdag, zoo wasser tamelijk coorn ter maert en veel volk, maer op den noene zoo quamer mare datter tot Meenene eenig volk zoude de stede in

loopen; eenige zeyden de Iersen, en anderen zeyden de Oostendenaers, maer God lof ten was zoo kwaed niet; maer de Oostendenaers hadden ontrent **Wervicke** eenige pachters gehaelt, zoo 't volk trak uyt, ende 't peerdevolk van gelyke; maer daer kwamen zeker maren aen Mijnheeren datter t' schepe gegaen waren in Holland en in Zeeland wel 4000 mannen en het in 't woord ging dat zy alle naer Oostende quamen; aldus wast't altijdts verre jaren best.

Op den 25sten maerte, wezende Onzer Vrouwen Bodschap, zoo kwamer maren datter apparentie was van **den vyand in eenig plaetsen te lande** te komen; om hier in te voorziene zoo trock het peerdevolk met alle de voetknegten naer **het quaertier van Nieuwpoort**; want men vreesde dat zy zouden innemen Nieuwendamme, ende alzoo rasch als het volk van Ypre wech was, zoo dede men vermanen dat een geheel capiteynscap opgaen zoude by nachte; maer by dage zoo en wachte maer d'een helft, en die van Gend zonden van gelyke ook volk naer 't kwartier, en op den 28sten maerte, kwam de zekere mare dat den vyand lag voor 't gat ofte havene van Nieuwpoort.

Op den 5^{den} april zoo zijn gekomen de Oostendenaers en hebben 's nachts genomen eenige peerden tot vast onder de stede, te wetene, tot Clays de Schotters, en noch daer ontrent; van gelyke zijn in den nacht gegaen tot Dickebusch, en hebben gevangen genomen ontrent den middernacht **Jan Rake,** kerkmeester van de prochie en schepene, een clouk jongman, en zochten niet anders dan dat de prochien alle omme zouden geven contributie; aldus was den landsman zeer deirlijcke gequollen, ja ongelovelijk van elcken.

Op den 6^{den} april, wezende Palm-zaterdag, zoo was tamelijk wedere met verbeyding van zulks, want alle zaken begonsten te groeyen, en men plante zeere boomen en men zaeyde zeere havere. Op dezen dag zoo was't eene schoone coornmaert, en bleef continuerene op eenen prijs. Dezer weke hadde den landtsman wederomme zeer ontrent de stede gemollesteert geweest van de loopers; de soldaten die alsnu tot Dickebusch, Vlamertinge, Elverdinge, Boesinge, ten Brielen, zeer den armen landsman traveillicerden buyten alle redenen, willende vleesch hebben dat niet vindelijk en was; van gelyke deden de landslieden geven by ponden grooten, daer zy het zoo kwalijk hadden, ja slaende en smytende datter sommige af gestorven zijn, 't welke was een zeer compasselyke zake om aen te hooren dat men by de overheyd zulks toeliet. Patiencie!

6 april 1591 – Hommele – Renten – SAP 395

Jan Jacobssone doude kend by desen schuldich tzyne te leveren **Franchois Vander Maerle** vc *(500)* ponden hommele
ende de wedewe van **Pauwels Caulchie** ijc *(200)* ponden hommele
beede van ’t gewas ende plock van de jeghenwoordighe jaere - goed leverbaer – goed *warrandatie passerende - onghereet ende ongepant*- beede binnen behoirlikce levertyde vande zelven jaere
ende dat in betalinghe van een acte van condempnatie van de somem van xiij pond xv schel grooten sprekende ten porffytte van de voornoemde medecomparanten ende ten laste van **Mattheus de Fieulx** in daten van de xx ste hoymaent xvc lxxxvij ten daeghe van hedent in handen vande voornoemde Jacobssone ghetransporteert
actum den vjde aprilis 1591
present Franchois Diedeman, schepene ende vervanghende
Willem van Beveren, burchmeester ende de voornoemde Jacobssone mede voorschreven leverignhe hebben ghecondempneert

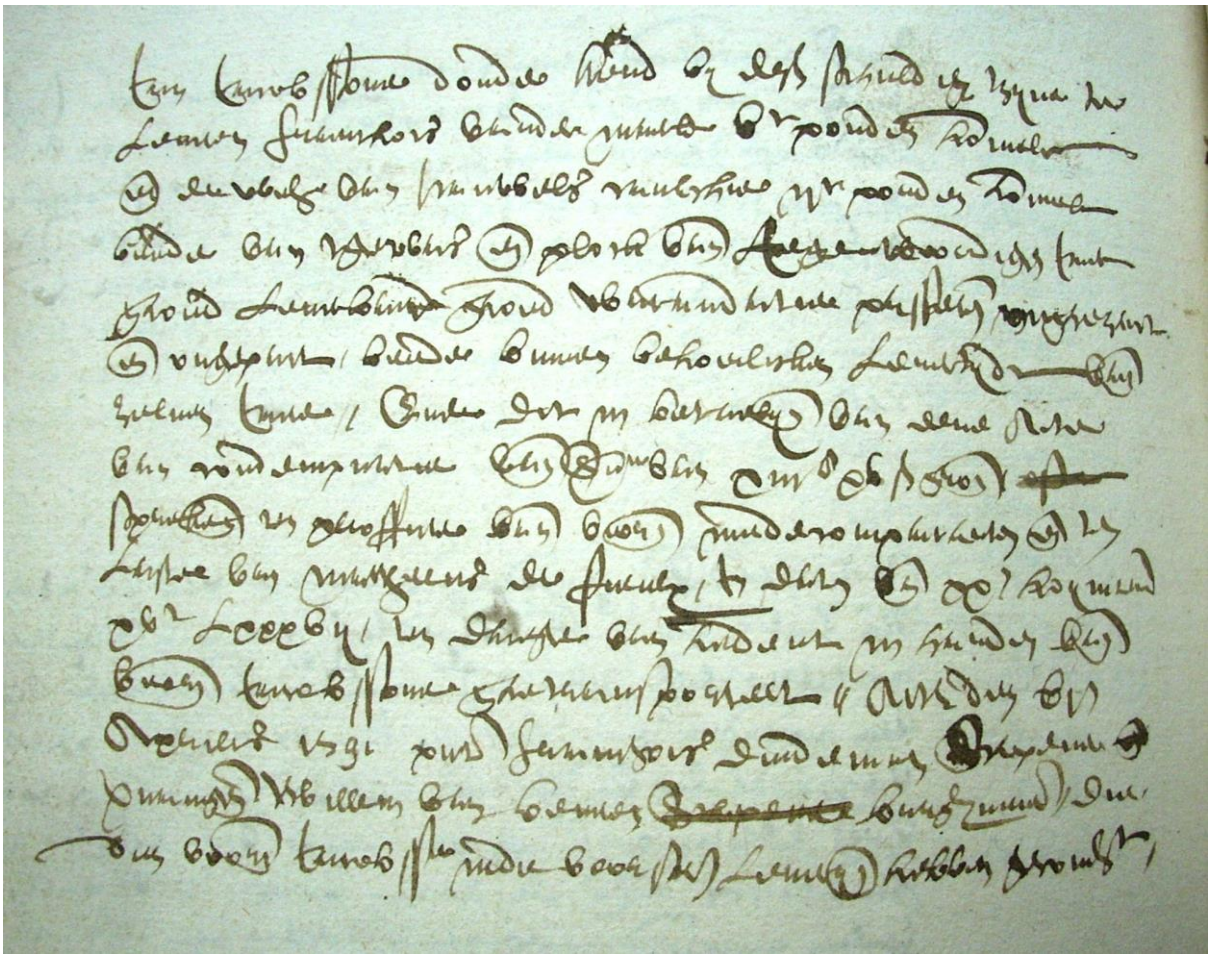

8 april 1591 – Renten

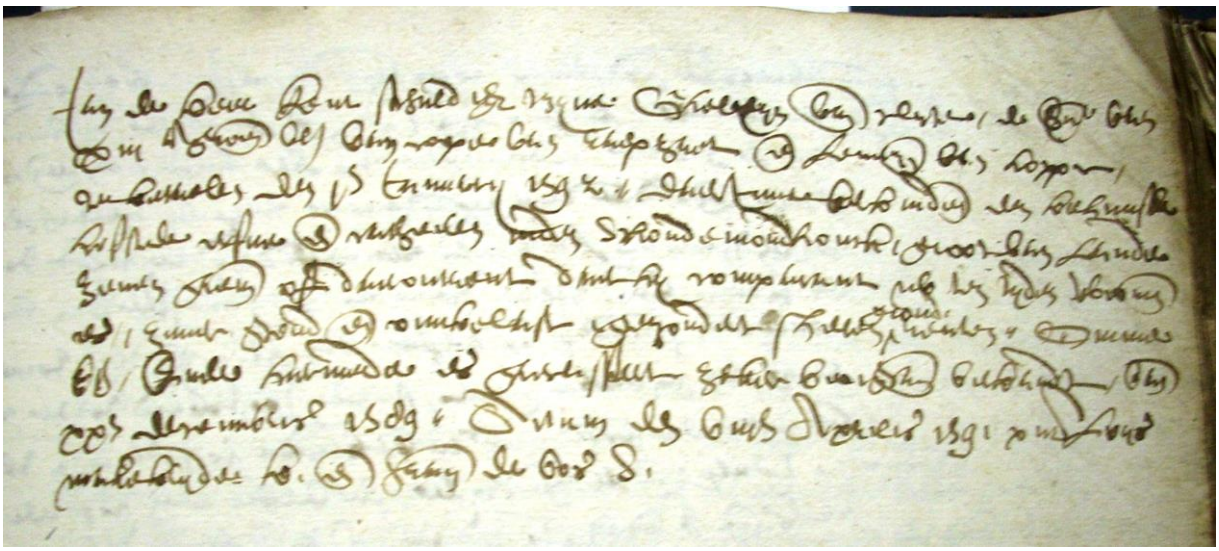

Jan de Beer
kent schuldich tzyne **Ghelyen vande Clytte**
de somme van xiij gooten vlaemsch van coope van raepzaet ende leveringhe van hoppe –
te betaelen den jste january 1592- daerinne verbindende een behuusde hofstede, erfve ende
catheelen inden **Schoudemonthouck**, groot van lande zeven ghemeten ofte daerontrent

daer hy comparant nu ten tyden woonende es – zuuver goed ende onbelast – ghezondert sheeren renten
omme ED – ende hiermede es ghecasseert szekere voorgaende bekentenisse vande xxste decembris 1589
actum den viiijde aprilis 1591
present Lois Makeblyde burchmeester ende Frans de Vos, schepen

13 februari 1591 – Augustyn van Hermelghem

Op den 13sten april, wezende Paschavond, zoo was gepasseert de Goê-weke; de lazerde stonden naer oude costume ter maert voor de Halle, poorters en vreemde, om te ontfangen almoesen, witten donderdag 's avonds totten goê vrydag te noene, en 't gemene volk dede noch tamelijk hunlieder caritate naer den schamelen tijdt; want 't gink van langst te armder; want die van Oostende verstoutten hunlieden te heeschen contributie van meulenen, die stonden buyten de poorten van Ypre en ook van sommige pachtgoeden, die stonden bin de oude vesten; aldus zoo waren de nagezetene van Ypre gequollen. Van gelyke zoo was den heesch die excessif was op Vlanderen zijn Altese geconsenteert voor ses maenden, ende daer was kleyn middele om te gaen fornieren, dat apparent was een schamelen benauwden sommere voor de hand.

18 maart 1591 – Het hommelhof ’t Externest - SAP 395 - Renten

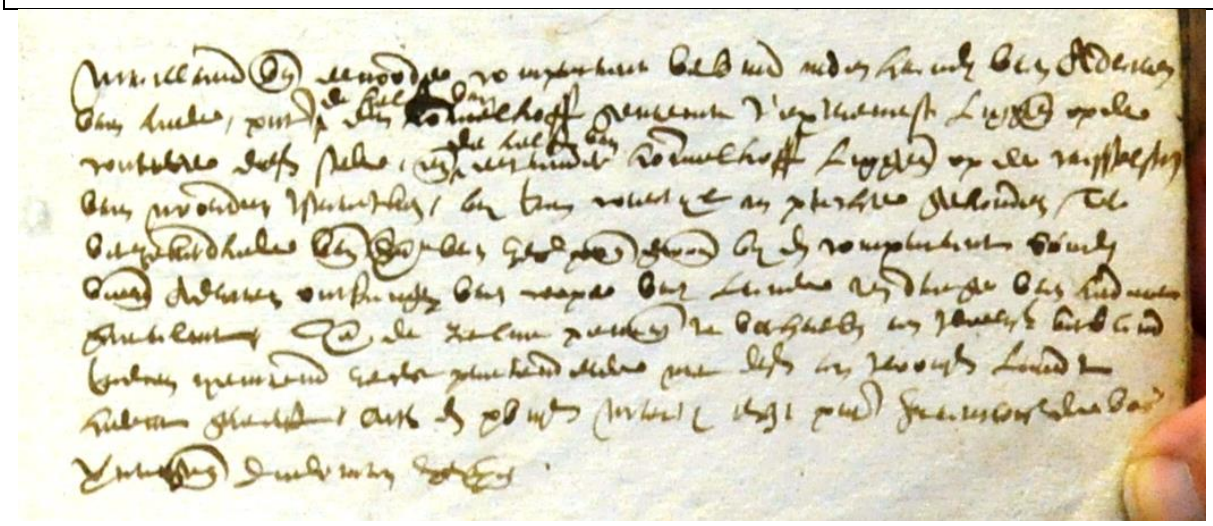

Maillaerd vande Eenoode comparant verbind in de hand**en van Adriaen van Heede -**
present de helft van een hommelhoof genaemt **t'Externest -**
ligghende opde Coutere deser stede –
ende de helft van een ander hommelhoff ligghende op de Casselstrate - van noorden tstraetken by Jan Courtyl in pachte gehouden ter verzekerdhede van de somme van zes ponden grooten by den comparant vanden voornoemde debiteur ontvanghen van coope van levere *(?)* ten daege van hedent -
omme de zelve penninghen te betaelen an thuerlyden verband jaeren gemaend recht
ende naer desen an tvoorseide landt
Actum den xviij maerty 1591 present Francois De Vos vervanghende Diedeman schepen

9 april 1591 – Huis op de Vroonhof - SAP 395 - Renten

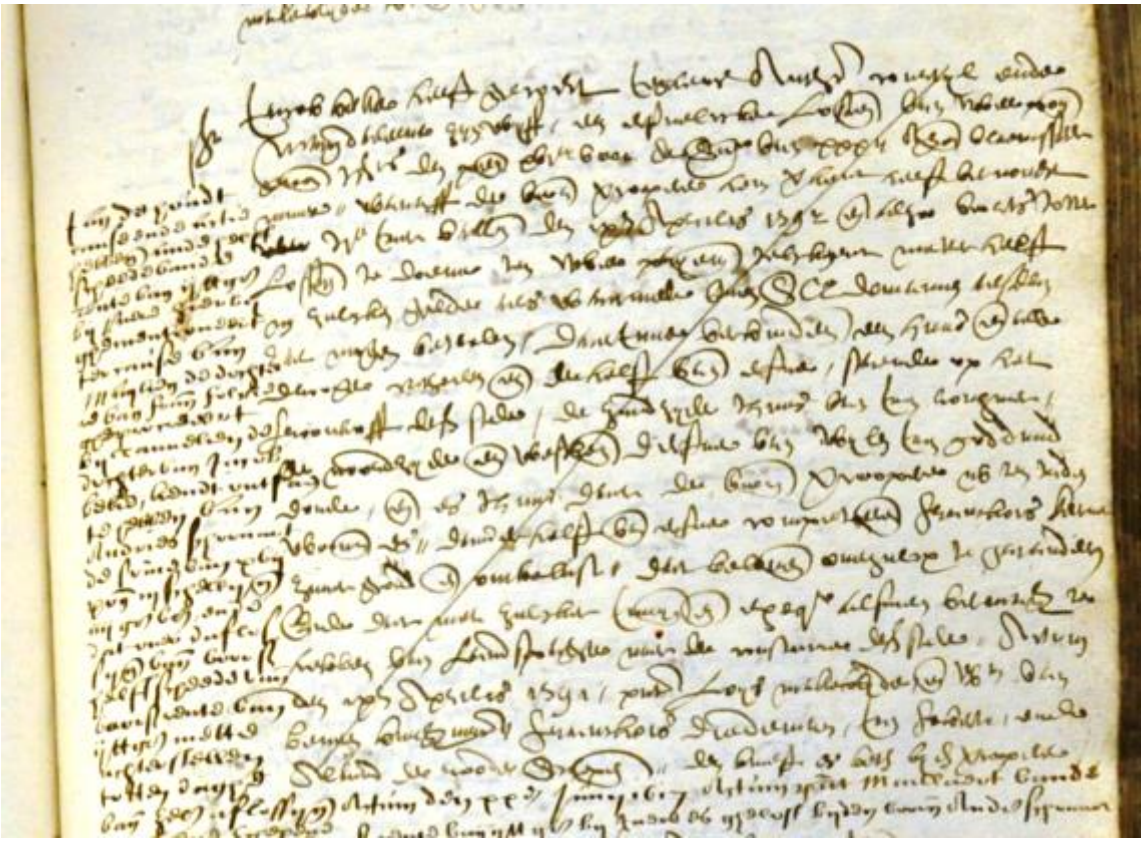

Jacob Beke heeft ghecocht jeghens **Anthonis Courtyl ende Magedeleene** zyn wyff –
een erfvelicke losrente van twee ponden grooten tsjaers - den penning xvj –
voor de somme van xxxij pond grooten vlaemsscher munte –
wanaff de voornoemde vercopere hem verkent heeft vernoucht –
tjste jaer vallende den ix aprilis 1592 - ende alzoo voorts totter lossinghe te doene ten twee payementen telckent met den helft -
in zulcken gelde als waermede men sconincx domainen alsdan zal moghen betaelen –
daerinne verbindende een huus ende alle drooghe catheilen ende de helft avnde erfve - staende op **het Froonhoff** deser stede - de zuudzyde thuus van Jan Rouguet - de noordzyde ende westzyde derfve van wylen Jan Godduud doude –
ende es thuus daer de voornoemde vercoopere nu ten tyden woondende es - dander helft van de erfve competerende Franchois Keerne -
zuuver goed ende onbelast –
dat belovende overzulcx te garranderen ende dat met zulcke inninghe ende executie alsmen heeft van landspachte naer coustume deser stede -
Actum den ix aprilis 1591 –
Present Loys Makeblyde ende Willem van Beveren burghmeesters - Franchois Diedeman - Jan Fobert ende Alaerd de Roode schepenen

14 april 1591 – Augustyn van Hermelghem

Op den 14sten april, zoo was Paschdag, ende 't was wel coudt wedere zoo dat by nachte vroos, maer 't was goed droog wedere, en 't gemeene hielt den Paschdag wel devotelijk; want den nieuwen paus Gregorius hadde gezonden jegens Paeschen schoone pardoenen.
Op den ouden Quene-zondag zoo hadde men processie generael gedregen tot Ste Martens zeer devoot, en ook alomme Vlanderen door, om te bidden voor 't welvaren van de landen van

Vlanderen en Braband, mitsgaders voor Vranckrijk en voor geheel het Christenrijk, en den bisschop recommandeerde de pardoenen te vasten 's woensdags, vrydags, zaterdags voor Palm-zondag, en in de goèweke, die dan beleyd hadden in de welke pardoenen hem goede Catholyken by groote menigte wel queten en devotelijk die gebruykten tot Godts cere; men sprak datter groote gereedschap gemaekt was in Ingeland van veel oorlogsvolk wel 4000, maer men wiste niet waeromme dat gereed gemaekt was. God doe 't wel gaen!

27 april 1591 – Groen koren – Renten

Anthonis Lahou kent schuldigh tzyne **Charles Loirs**
de somme van xx pond parisis te betaelen te Bamesse eerstcommende
van gheleenden ghelde daerinne verbindende drie vierendelen groene coorne groeiende op tland dat hij comparant in pachte houdt van Jan Dedury inden Eeckhouck
actum den xxvij ste aprilis 1591
present Diedeman vervanghende Van beveren, burgmeester

28 april 1591 – Augustyn van Hermelghem

De naervolgende weke, **den 28 en 29 april,** zoo scheen dat de Brugsche vaert zoude gezuivert geweest hebben van de Duytsche en de Irsen; maer zy lieten 't werk staen; want zy 't selve met ruste niet doen en konsten; maer die van Brugge ziende dat hemlieden geen vievers en konsten toekomen hebben geaccordeert door noot dat die van Oostende, alwaer men zeyde waren gekomen gedeputeerde van **de koninginne van Ingeland**, wegens dat zy zelve de vaert zouden zuyveren om de schepen te doen passeren om naer Brugge te mogen komen, en veraccordeerden dat zy die van Ostende zouden convoyeren de zelve schepen, uyt vreese zy zouden afgesteld wezen van de Irsen en de Duytsche, en hadden daer vooren wel 2000 guldens;
hoe wonderlijk laet Godt dat alles geschieden dat eene stede, die men zoo kleyne geacht heeft, geleken by eenen zulken machtigen koning van Spanje, zoo dit Vlanderen dus kwelt!
Men zeyde voor waer dat de gedeputeerde t' Oostende hielden zitdag om alle prochien, die hemlieden presenteerden zouden laten vermaken, om te mogen contribuërene voor vijf ofte ses maenden, en men zeyde dat t' Oostende veel volk in gekomen was; te peerde en te voet, en die niet en wilden contribueren wel te castyden; want in 't land geen ofte luttel werre was; want zijn Altese getrocken was naer Spanje; daer elk gemeene man zeer t' onvrede was; vele prochien die vreesden af gelopen te zyne contribueerden tot Ypre aen de poorte; want het voetvolk van Lamsaem en de peerden van Ypre, onder capiteyn Bulteel, lagen tot Nieuwpoort, zoo dat de Oostendenaers, zoo men daer naer gehoort heeft, secretelijk binnen der stede geweest hadden drie ofte viere, waeromme dat men ordonneerde dat men dobbel wachte hield ten dien oorzake; want elk goed mensch binnen Ypre begonst zeere te vreesen door zulk aenhooren; maer die Godt, den heere, bewaert is wel bewaert; want men moet zijn toevlucht nemen tot Gode in zulke zaken, als de rechte overheyd berooft is van hunlieder wijsheid.

Op den vierden zaterdag, zijnde 's nachts, zoo zijn gekomen zeer vele **Oostendenaers,** en hebben hun lieden overgesteld **de vaert van Ypre** ontrent de Craye-brugge, ende zijn alzoo gekomen tot **Renynge** ontrent den middelnacht, en waren wel sterk **250 mannen,** latende ontrent 20 mannen bewaren de cogge, daer mede zy overgekomen waren, en hebben terstond de plaetse ingenomen, en hebben voor 't huys beleyd van den pastor, hem vangende in zijn hemde en nemende alle dat er bin den huyse was, vangende noch andere diversehe

persoonen en ten laesten staken het vier, zoo dat d'een helft van de plaetse gans afbrande met al het goed, daer binnen zijn zy alzoo met de gevangene en metten buyt door getrocken.

Op den 5den meye, zondag zijnde, en midts dat er vier gezien was, zoo zijnder in den nuchtenstond 8 peerderuyters van die van Ypre, die gekomen waren van Nieuwpoort met eenen trompet uytgetrocken en dat in het kwartier van **Rousselare, Meulebeke, Thielt, Ysegem,** om te zouken aventuere, loopende alle de quartieren doore, en quamen 's anderdags wederomme t' huys, bringende twee hoen en een poitronael mede, zeggende dat zy dit van Oostende genomen hadden.

7 mei 1591 - Vlucht van de Poperingenaars - Augustyn van Hermelghem

Op den 7sten meye, zoo kwamen de Oostendenaers zeer sterk in 't land, want de maren kwamen datter wel 400 waren gepasseert tot **Merckem,** zoo dat aen alle poorten den capiteyn Carette was gekomen, zeggende dat men goed scherp regard zoude mogen houden; maer die van **Poperinge** hadden ontfangen brieven dat se in de oogen waren van 't zelve volk, **zoo dat die van Poperinge meest alle vluchten, en ook Vlamertinge en Elverdinge**, elk kwam binnen der stede, die wat te verliezen hadde, 't welke deirlijk was om aen te zien dat het zoo moeste geschieden; God betert!
Maer die van **Belle en Belleambacht** hoorende voorzeker deze kwade roepen, hebben meest alle in de wapen gestaen, verbeydende wat dit geboefte van de nacht uytrechten zoude; want het was volle mane, soo dat den geheelen nacht zoude wezen manegeschijn, maer de Oostendenaers verstaende dat er werre was en hebben niet uitgerecht.

Op den 11sten zaterdag, 's nuchtens, zoo clopt het zeere op de kerke, en 't was Valcke, den hoogballiu van Vuerene, die met eenig volk passeerde van buyten omme, en men zeyde dat hy mochte sommeren alle prochien die contributie gaven aen de Oostendenaers, uyt welke groote apprentie was van eenen kwaden tijdt voor dezen schoonen somere.

Op den 18sten meye, zaterdag zijnde, zoo was daer tamelijk veel volk van landtslieden binnen der stede, en daer was redelijk coorn ter maert, en ook zuyvel met wel beestiael in de coemaert, en het coorn bleef in state; maer de landslieden kwamen veel te gerustere mette contributie, maer de Oostendenaers lagen deze voorgaende weke meest altijd ontrent de stede, alsnu hier 9, alsnu hier 15, te Zillebeke, te Vormeseele, te Dickebusch, en alsnu hier, alsnu daer zoekende te becruypen eenige poorters, zoo datter niet eenen poorter uytter stede en hadde durven gaen tot de oude vesten; en van deze voorgaende weke hadden uyt de stadt geweest, om hasaert, 9 peerden van der stede, alle carrabijns met eenen van de trompetten, en en hadden niet gequeten om te zoeken Oostendenaers, maer ter contrarie hadden zelve gemaekt de Oostendenaers ontrent **Meulebeke**, om welke vul fait zy alle 9 gevangen waren; maer den trompet was ontslegen doende zijn ontschuld, want de andere hadden hem daer toe gedwongen; men coutte zeer dat zy kwalijk uyt zouden geraken, want op den 18 meye, lagen alle achte in de vangenisse, en den 14sten ofte 15sten zoo was capiteyn Lamsaem gecasseert met alle zijn volk, en Bulteel van gelyke; maer men zegde dat Bulteel zoude opnemen 20 peerden en 40 voetknegten om te doene convoey. Godt doet wel gaen!

Op den 22sten wedemaend, zaterdag zijnde, zoo was 't schoon, goed wedere naer den tijd, en het coorn bleef in state; de boter galt vii ofte viii groote 't pond, en er was eenen goeden somere op handen, en een zeer goed ghers jaer, indien de vette beesten mochten blyven in 't ghers, zouden wel mogen geraken, wel vele vette ossen ende coeyen te vinden; de vruchten die aen het land staen, nu ontrent Ste Jansmisse, waren uytnemende schoone.

23 juni 1591 - Vlucht van de Poperingenaars - Augustyn van Hermelghem

Op den 23sten van wedemaend, zaterdag zijnde, zoo bleef het coorn in state, maer 's nachts ontrent den 10 uren zijn de Oostendenaers gekomen wel sterk vijf ofte ses hondert mannen, meest alle Ingelsche en zijn overgekomen in **Noortschoote;** de vaert gepasseert ende van daer getrocken naer de Perboombrugge, zoo zijn zy over de vaert gekomen by het Hasewindeke, geloopen in 't land van Vlanderen, en alzoo vele beesten byeen vergaert eer daer werre was; maer alzoo haest als 't geweten was, zoo was in geheel Veurenambacht allarme;
ja dat tot Bergen en tot Cassel gerochte en tot Ypre, zoo zouden uyt Ypre getrocken hebben den hoogballiu metten greffier naer Rijssele, ende de poorte was open gedaen ten iiij uren; maer midts deze kwade maren zoo en reysde men niet, maer zonden het convoey dat met hunlieden zoude gereyst hebben naer het kwartier, daer de beroerte was;
zoo die van Cassele die kwamen wel sterk naer Vuerenambacht wel iij – *3* - duyst mannen zoo datter vergaerden in Vuerenambacht wel 5000 mannen,
maer deze Oostendenaers roofden **Loo,** en hadden byeen vergaert wel ije en xx – *220* - ossen en koeyen, staken die duer de vaert en vertrocken naer Merckhem.
Alle het volk byeen wezende vonden geradig; midts dat die van Vuerne wel 50 peerden, hoorende het allarme terstond trocken naer Nieuwpoort om 50 peerden, die daer lagen, Italianen, om t' samen den weg af te loopen den hoop; dit verzekert zijnde hebben hunlieden gevlucht; zy ziende ende de wete hebbende zijn getrocken mette beesten naer **het Busch van Oudthulst** ontrent **Hantsame** alwaer men zeyde dat alle de gaten beleyd waren daer zy moesten passeren; want alle de landswerre hadde vliegende vendels, meest de Casselaers; maer 's anderdags zoo hadden zy geabandonneert de koebeesten, en hadden gevonden passage, en zijn wel doore gerocht met xxx gevangenen, aldus was' er blijdschap ende rauwe; want die hunlieder beesten hadden wederomme die waren verblijd, maer die hunnen vriend gevangen hadden, waren zeer bedrouft, en die Oostendenaers hadden binnen Loo, twee persoonen vermoort, en drye op den dijck; en tot Loo lag eenen malefacteur in de vangenisse van nederlage; die ziende dat vyand was riep zeere door de traillie om verlost te zyne, zeggende: 'Ik moet corts sterven.' 't Welke zy hoorden, verlosten hem.

1 juli 1591 – Jehan Le Noble en zijn beesten - SAP 365 - Renten

Jehan Le Noble landsman inden Hellehouck kent dueghedelyk schuldigh tzyne **Nicolas de Constiere** present –
de somme van lviij gulden van xl grooten tstick **van coope van coorne** ende gheleenden gelde -
te betaelen ten beliefve van de voornoemde crediteur daerinne verbindende drie gemeten groene coorne groeyende op zynen party metgaders een brune koe me een witte sterre op tvoorhooft - een witrugghede calf ende alle zyn goed present ende toecommende - omme executie -
Actum den eersten july 1591 - present Franchois Diedeman, schepene - vervanghen Wilem van Beveren – burghmeester

6 juli 1591 – Soberen staat - Augustyn van Hermelghem

Op den 6den julet, wezende zaterdag en maertdag, hielt men sterke wachte, want 't land van Vlanderen stond in eenen soberen staet, door dien, zoo 't scheen, hem van de heeren, die 't last hadden, hunlieden niet zeer en moeyden, anders dan groote heeschen verdincken en die ter

executie brengen, en wel 't gemeene doen opbrengen en al dat men Oostende voor die van Vlaenderen werren zoude, en 't was altijdt verre jaren best; immers hebbe ik dat willen noteren voor memoire en naerkomers, maer ben verhopende dat die beteren tijdt verwachten.

14 juli 1591 - De Oostendenaars trekken de Yzer over – Pauwels Heindericx

Pauwel Heindericx vat het als volgt samen:
Met grooter macht quamen de Oostendenaers, den 14de juli, naer dese streecke wederom. Naer ’s nachts eene brugge (de weclke seer constich gemaeckt was op tonnen den lichte om te vervoeren) **over den Ysere** geleyt te hebben te **’s Gravenbrugge**, zijn sy met achthondert mannen er overgetrocken, nietjegenstaende den tegenweer geboden door de soldaten die op den dijck lagen, soo wel als door de ceurlingen wier capiteyn **Lioen Spierynck** door een mosquetballe alsdan gequetst wiert.

Natuurlijk schrijft Augustyn van Hermelghem hier ook over:
… Zoo zijnder, op den 14sten voorzeyt, uytgetrocken wel 15 ofte 16 hondert soldaten, maer daer waren wel in 200 vryebuyters; zy zijn gekomen met 't lege watere door de havene tot Nieuwpoort ontrent **den Haek,** ende alle doore gepasseert komende in Vuerenambacht, hebben den brand gesteken in diversche pachgoeden, en alle de beesten vergaert, die zy konsten, om wederomme met 't lege water door te trecken, maer het kwam anders; want die van Vuerenambacht waren eerst in de werre en maekten allarme, dat die van Vuerne uytkwamen met capiteyn Valcke met zijn peerdevolk, die van Nieuwpoort met hunne peerden en voetvolk en die van Dixmude, de welke hadden binnen, midts een beroerte datter onlangs geweest hadde, iiij vendelen Walen en Spanjaerden;
de drie vendelen trocken ook tot assistencie van die van Vuerenambacht, en dat op den brand; die van **Nieuwen Damme** trocken op alle de speyen en lieten de weesschen snellelyk loopen. Deze Oostendenaers meenden hunnen buyt te bewaeren en te houden tot het wederomme leech waetere zoude wezen; maer midts dat zoo veele volk byeen vergaerde van Vuerenambacht en Bergambacht en hadden hunlieder ter straeten al gesteld daer die van Oostende met dry buyten zouden moeten passeeren; zoo hebben de Oostendenaers moeten den buyt achterlaeten en loopende naer de Zee, 't was alletoens volle zee, zoo en konsten zy niet passeeren; maer hadden vier oorlogschepen liggende, die hemlieden bevryden met groot geschut,
zonder dat hadden zy er meest alle gebleven;
immers de mare kwam zekere van die van Oostende dat kwalyk d'een heelft binnen Oostende keerde; Godt hebbe lof van zyne gratie in der eewigheidt!
Die van Oostende koomende aldus 't Oostende en den nieuwen Gouverneur zeere mistroost zijnde dat aldus gegaen was, hadde vooren 't zelve te vrekene, zoo heeft hy ontboden van Cales en van Vlessinge en allomme dat men hem zoude zenden meer volk, hy zoude zijn lijf mede adventueren, 't welke hy geereech.
Op den **xviij van jule**t, zijn zy haestelyk uitgekomen van Oostende, wel 100 mannen, wel voorzien mette capiteynen en men zeyde dat den gouverneur zelve mede was, en hadden vooren de stede van Meenen in te loopen, want het scheen dat zy zonder lucht niet en kwamen; maer daer was cenen **Pieter de Focvere,** die over zekeren tijd van die van Oostende gevangen was, een fray jongman, ende goed catholijk, ende en hadde geen middelen om rentsoen te geven, zoo moeste hy van nootswege hunlieden dienen, en dezen was mede in den hoop, en hadde zijn brood dagelijks gewonnen tot Meenene; komende tot Roeselare met den hoop heeft hem ontmaekt, en midts dattet daer ontrent zoo woest was en dat daer ontrent niemand en woonde, zoo was't dat hy kwalijk konste geraken te wege, en is immers gerocht tot Meenene, alwaer hy komende aen de poorte, en die van Meenene geen advertentie

hebbende en hem ziende met volle geweirre, vraegden van waer hy kwam; hy zeyde: ‘Van Oostende.’
Zoo meende eenen poortere hem te doorsteken, maer hy gaf zijn gewerre, ende zeyde: ‘Leet my voor de heeren!’ 't Welke gedaen was; hy zeyde noch: ‘Indien de geheele macht van Oostende niet en komt om uwe stede in te nemen van den nacht, hangt my dan morgen op.’
Zoo heeft men subitelijk zonder te maken allarme metten trommel ofte mette clocke, maer deden't alzoo stille alzy konsten en bestelden de rampaerden rondomme met volk. In der middernacht zijn ze gekomen, alzoo hy daer voorzeyd hadde, en waren in de vesten, alwaer zy zouden in 't water hebben gegaen totten buyke; die van binnen maekten allarme, zoo metten trommele als met clocken, zoo dat zy altoens zagen dat zy te late kwamen; ziende dat zy daer niet aen en mochten, zijn zy vertrocken met schande en namen wederomme hunlieder retrette naer Roeselare, en lagen daer ook 's anderdags, niet wetende wat zy noch vooren hadden, 't en was geen deugd, Godt lof!
Als die van Ypre hoorden hoe veel volk dat er uyt Oostende was, zonden 's nachts drye boden uytte, want niemand en wiste waer op dat zy het gemunt hadden; maer 's anderdags als zy waren vernemende hoe dat het te Meenene vergaen was, en dat zy noch tot Roeselare waren, geboden dobbel wachte tot Ypre; want men kan geen te goede wachte houden.

22 juli 1591 – De Oostendenaars vallen Reninghe aan - Pauwel Heindericx

Eene bende volck vanden geseyden bevelheber trock op den 22ste juli 1591, het Yperleet over, ende viel in de prochie van **Renynghe.** Al roovnede en brandende, vervoorderen sy hun ter peereboombrugge, maer Pieter de Cerf, die aldaer met sijne compagnie cuerlingen gelegert was, wederstont hun soo wel, dat hy hun den verderen doortocht belette.

Op den **24sten juli,** zoo zijn de Oostendenaers gekomen **tot Kemmele**, ten huyse van Costenoble, die getrauwt hadde capiteyn Rijswijcks dochtere, en 't was in den nacht, en hebben hem, Costenoble, gevangen genomen, ende 't huys berooft; maer hy niet willende met hun gaen zijn geloopen in den peertstal, halende beyde zyne peerden, en spanden die in den wagene, en reeden zoo met hem deur; nochtans Kemmele gaf hun contributie, maer Costenoble was winnende eenige gaege onder zijn schoonvadere, capiteyn Rijswijck, en om dies wille dat die Oostendenaers alle zaken onderhoorden, zoo hadde Rijswijck zijn pachgoet vercocht aen zijn schoonzone, xiiij dagen eer dit gebeurde, om dat de Oostendenaers dat niet branden en zouden.

30 juli 1591 – De tiende - SAP295

Ondertussen te Poperinge, tussen dit oorlogsgeweld, had men in Poperinge problemen met het innen van de tiende van de Peselhoek, zo blijkt uit de register van de oppostiën. .
Sdysdaeghs den xxxste july 1591
Jaques de Pape verweerder jeghens **Jacob Roelens,** heescher by verboode
Partien ghehoirt, zyn beede geadmitteert ter preufve, ordonnerende onder tusschen den zelven het indoen vande thiende in questien – toirconde beede partien – ghehoirt bye ede te wetene **Gheleyn vander Clyte, Bartholomeus Liebaerd ende Jan de Muelenaere** – es den verweerder gheconsenteert opheve vande thiende vande Peselhouck.
Met compensatievande costen ende de heescher in de boete vande aermen
Actum eodem

30 juli 1591 – De nachtwacht -

In dezelfde zitting bleken er ook problemen met de nachtwacht te zijn, die kordaat aangepakt werden.
Clays Butsuene, verweerder jeghens **Michiel Longuespee** als hooft vande naghtwake
Partien ghehoirt – es den verweerder ghecondempneert inde boete van iij ponden over tdiffault vande naghtwake ende costen hem ordonneerende voorders tallen behouve hem te presenteren, met suffisant ghewerre - ter wachte in tyden ende wylen tot tscheeden – op dobbel boete ende gheleet tzyne in vanghenesse tot punitie ter discretie vande wet
Actum in camere ende inde boete.
Ook **Pieter Declerck** *krijgt een gelijkaardige boete.Hij krijgt het volgende te horen:*
Partien ghehoirt es den verweerder ghecondempneert in de boete van iij pond parisis over tdisfault van de wachte – ende costen hem ordonnerende voorder in persoone ofte by suffisant persoone zyn wachte te bewaren op ghelycke boete …

30 juli 1591 – Gekochte koe – Renten – SAP 395

Christiaen Doom kent deughdelick schuligh tzyne **Charles de Byzere**
de somme van vijff ponden grooten vlaemsch, van coope ende leveringhe van een koe –
te betaelen ’t Alderheilighmesse eerstcommende –
daerinne verbindende dezelve ghecochte koe, metghaders zyn’n persoon ende alle zijn ander goed – present ende toecommende
Actum den xxx ste juli 1591
Present Willem van Beveren, burgmeesters ende Francois Diedeman, scepene

3 augustus 1591 – Oostendenaars nemen te Poperinge gijselaars – Augustyn van Hermelghem

Op Ste Lauwerensdag, ontrent den noene, zijn gekomen thien Oostendenaers by klaren dage, ende hebben ontrent **Poperinge** drye ofte vier pachters gevangen genomen, 't welke was een vreemde zake, zoo diepe in het land zulks te bestane, en noch lagen tot **Poperinge** wel 150 keurlingen, en deze gevangene met hun lieden door geleet.
Die van **Poperinge** 't zelve verhoorende zijn meest alle uytgeloopen naer hun den geheelen nacht, zoo datter in geheel **Poperinge** niet xii – *12* - manspersoonen t' huys en bleven; maer liepen al voor nieten.
's Anderdags zoo kwamen wel 100 voorby de stede, die naer huys trocken, maer en hadden niet gekregen, maer zy waren met de zelve gevangenen door naer Oostende, dat klagelijk was, dat de overheyd niet anders daer in en voorzach, dat men hunlieden niet en belette, 't welke wel doenelijk was. Binnen drye ofte vier dagen zoo kwam de mare dat 'er drye van de vier gevangene van **Poperinge** gerenssonneert waren.
Andries de Nuwelaere moeste geven 100 en den gouverneur van elcken hondert guldens, 2-0-0 en twee guldens 's dachs; **Clays Rijckewaert** moeste geven 60-0-0 mette oncosten en **Kramere,** eenen armen duyvele, moest geven xxiiii guldens en eene tonne ingelsbier, en den vierden lieten zy gaen.

Op de 14de en de 15de augustus proberen de Oostendenaars, geholpen door enkele schepen uit Vlissingen, Nieuwpoort in te nemen, wat echter mislukt.

19 augustus 1591 – Eerst belastingen te betalen - Los blad in register SAP 246

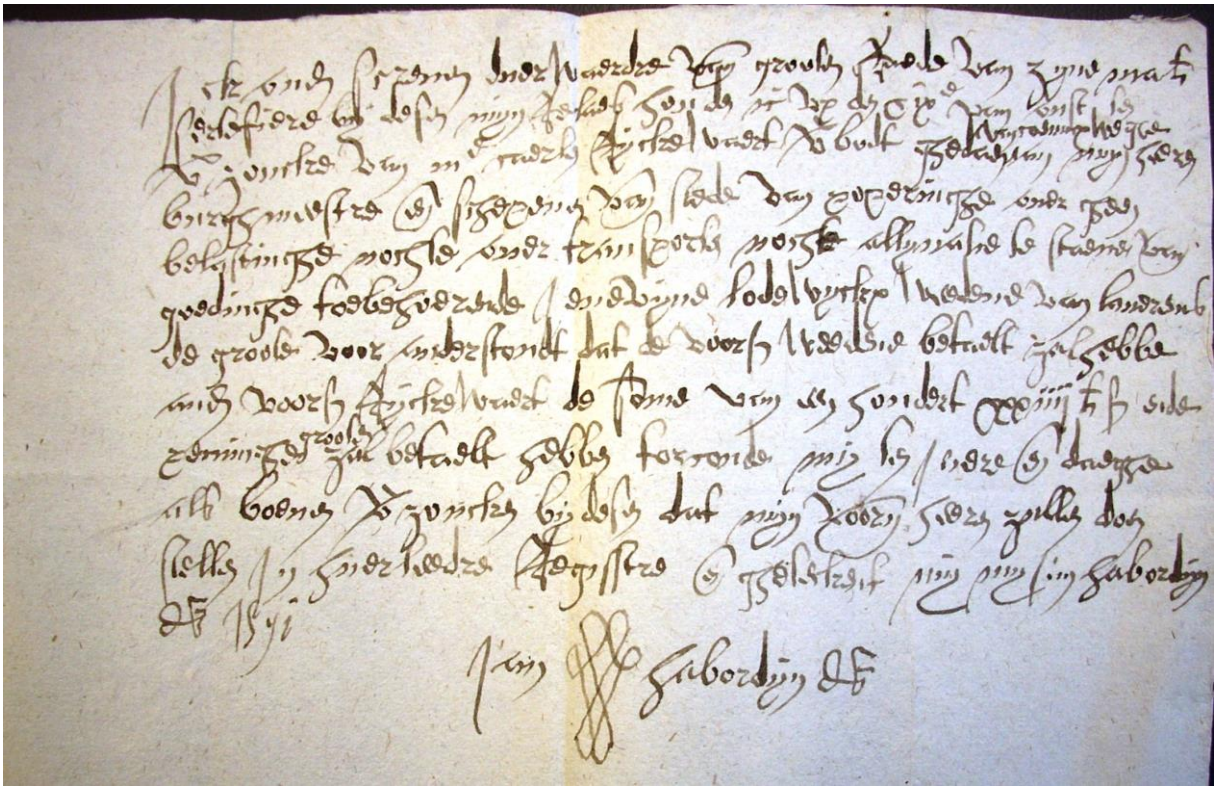

Ick, onderschreven duerwaerder van de grooten raede van sijne majesteit,
sertifiere by desen, mijn gelaes houde ic up den xix van oust ten verzoucke van meester **Caerle Ryckewaert**, verbodt ghedaen van coenincx weghe,
an myn heeren burchmeester ende schepenen van de stede van Poperinghe
over gheen belastinghe nochte ander transporte,
nochte allynatie te staene van goedinghe toebehoerende J. **Evelyne Lodewijkcx**, weedene van **Laurens de Groote** voor anderstondt dat de voorseyde weedene betaelt zal hebben anden voorseide Ryckewaert
de somme van een hondert xxxiiij pond parsisis ende schele ende penninghen grooten zal betaelt hebben
Torconde mij – ten jaere ende daeghe als boeven verzouckende by desen dat mijn voornoemde heeren zullen doen stellen in haer lieden registre ende ghetekent mij – **Jan Habordyn** – 1591

Soldaten des konings op de kassei van Waasten - Pauwel Heindericx

De casselrien van Veurne, Bergen, Cassel, Brouckburgh ende Belle, hadden, by laste des hofs, eene compagnie ruyters van vijftigh mannen opgenomen, daeraf jonker Francois De Mamez, **heere van Balques**, capiteyn was,
om benevens de ceurlingen vanden heere van Swynlande, langst de calsiede tusschen Ypre ende Waesten wachte te houden.
Nae dat die troepen daer eene maendt gelegen hadden, wierden sy afgedanckt om datter aldaer van wege 't hof soldaten gesonden wierden. De compagnie des voornoemden heere van Swynlande, bestaende uut een hondert vier en veertigh mannen, wiert daer naer in 's conincx dienst genomen ende in de forten tussen Nieuwpooert ende Ypre geleyt.

22 augustus 1591- Koop van hop - – Renten – SAP 395

Maerten Pladijs kent duechdelick schuldich tzyne **Fransois Diedeman**,
present ende de kennesse accepterende –
de somme van xxiij pond grooten vlaemsch van coope ende leveringhe van hoppe
te betaelen binnen de maend van meye 1592 eerstcommende –
daerinne verbindende een hommelhof – groot vij vierendelen oft daerontrent gheleghen in d'Elsenbruggestraet deser stede – te vooren belast met andere partien van goede in xij pond parisis sjaers – de penninc xvj – geldende Jan Bollaered
actum xxij steaugusti 1591
present Willem van Beveren burgmeesters vervanghende Willem Rouvroye, scepene

September 1591 - Jaquemine tegen Merlevede over een passage – SAP 115 processen nr. 100

Intendit met resumtie van de materie subjecte omme **Jacquemine, wedewe Caerle de Roode**, heescheghe, by bevele,
jeghens **Jacob Merlevede**, opposant ende verweerder
Voor ulieden heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

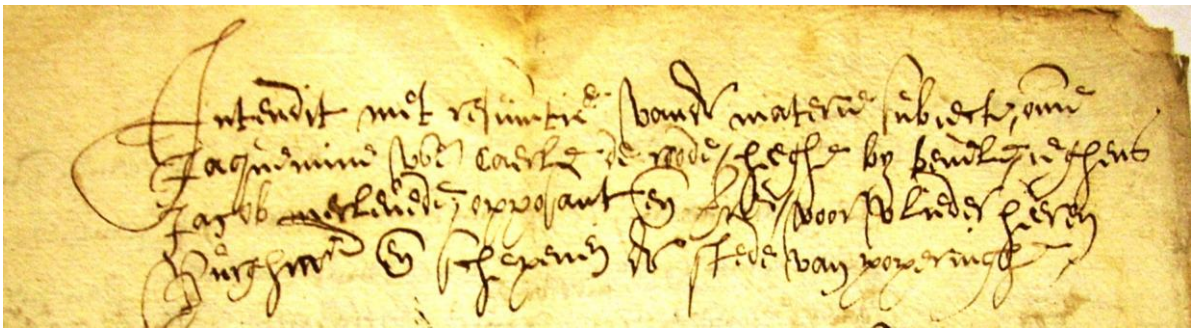

Alvooren 't operative vande materie subject dient ghenoteert dat van zoo oude ende immemporiale tyden, dat niemanten ghedunct ter contrarie,
zonderlynghe die neffens de questieuse platse verkeert hebben, daer en heeft eene lidinghe ende wegh gheleghen ter hofstede aldaer wylen woonde **Christiaen Bergof**; liggende opde **Crombickestraete,** propretair vande zelve, de welcke lach tuschen de scure ende de messinghe,
de zelve byden opposant met de gonne daer hy woont in pachte houdende,
omme de zelve lidinghe vande zelve straet te gheraken naer de **Papelanghemeersch** ende van daeren op **het steenstraetje** ende considquentelick op **de Watoestraete**.

In zulcker wys dat elck persone tzynder ghelieft ende appetyt ghebruuck, ende de passagie vande zelve lydynghe ghehad ende ghenopmen heeft, vry, lybre ende zonder jeghen zegh ter veu, presentie ende wetenschap van wylen **Christiaen Bergof,** propretair zoo vooren gheseit es, ende onder de gonne die daer te vooren ende naer aen de zelve hofstede besleghen hebben, tot onlanghs herrewaerts dat den opposant bleift heeft, de zelve lydinghe te benemen ende die op te stoppen, alles jeghens redenen ende ten ongheriefve ande ghonnen aldaer hemlieden lydinghe nemende.
Omme waer inne te voorsien, heeft de heeschereghe ghenootzaeckt geweest byden heeren deser stede, den verweerder te betrecken tot de zelve lydinghe te openen ende zoo wel te doenen, dat eenen jeghelicken duer de zelve zijne passagie vermueghen zoude als van ouden tyden, zoo voor de comste vande heescher, aldaer elcken dede,
jeghens welck bevel, den verweerder hem opponerende, vertooghde ten daegh dienende de heesch geadmitteert te faite ende de zelve lydinghe te useren zulcx zij doet by desen.

Tvoorgaende presupponerende, believe te edenen ende naerdien te examineren de ghemargineerde persoonen … *Joris Dobbs – Eloy Moreel – Wullem Gyselen – Christiaen Berchof… en deze dienen te verklaren* ‘of hemlieden niet wel kennelic es, zoo zy continuelick van hemlieden jonghe daeghen ‘ *af die passage genomen hebben om van de Krombekestraat in de Watoustraat te geraken via de Papenlanghemeersch.*
Op de volgende zitting komt Merlevede, de tegenpartij, met een eigen eis af. Zijn intendit luidt als volgt:

17 september 1591 – Merlevede contra De Roode; over een passage - SAP 115 – Nummer 108

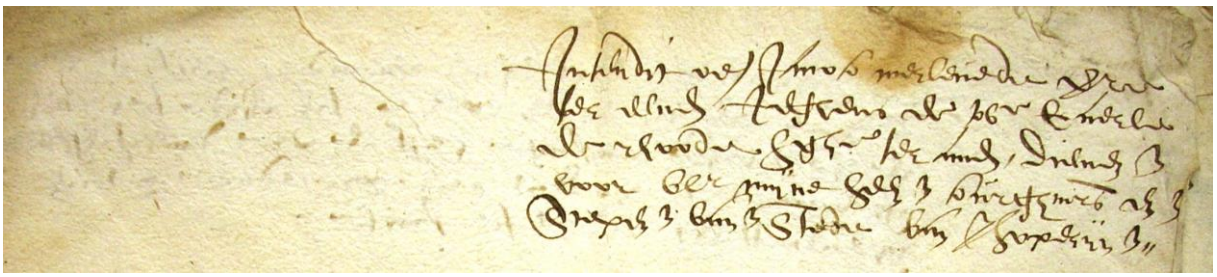

Intendit omme **Jacob Merlevede**, verweerder ter eenen
Jeghens de weduwe Caerle de Roode, heeschereghe ter anderen
Dienende voor ulieden mijne heeren burchmeesters ende scepenen vander stede van Poperinghe

Alvooren es warachtich dat de voornoemde heescheghe haer vervoordert heift te willen passeren jeghens den danck ende wille van de verweerder duer zyn hoff als daer hy jeghenwoordelick woonende es,
metghaeders dies andere zyn landen omme zo te ghaene naer de Watoustraete op ’t pretext dat zy zeyde aldaer te wezen eenen vryen wech, **verdreeghende sverweerders hont te vergheven** omme dat hy op haer was bassende.
Tzelve ghezien ende ghehoirt by den verweerder ende wel wetende den zelven wech nyet vry te wezen, vut dien alle vrye weghen ghewoone zyn, van allen tyden,
tzy by myne voornoemde heeren ofte andere officieren daer toe ghecommitteert,
te weten d’officieren van de ackerschaede die in ouden tyden ghewoone zyn van te schauwen alle maerctweghen, muelenweghen, kerckweghen ende derghelicke
ende nochtans noeyut gheschauwet en hebben den zelve wech

die de zelve heescherghe wilde ghebruucken ende vrymaeken ende by welcke oude costume den verweerder persisteert.
Dat van zekeren tyt de verweerder ende zyne voorzaeten toeghelaeten hebben vut vriendschap de passagie ten zelver weghe en can daermede nyet bevonden zyn,
nochte betoocht werden den zelve vry te wezen,
vute dien nyet nyeuwe es dat men veile derghelicke weghen vut vriendschap toeghelaeten heift ende noch doet,
zo wel betoocht wert, dies noodt zynde
ende oick myn voornoemde heeren ghenouch bekent.
Ende alzo de zelve heescheghe haer vervoordert heift de verweerder te doen betaelen by den heere ten eynde te hebben de zelve vrye passaige,
heift de verweerder daer jeghens gheopposeert, zo dat naer procedure partien gheadmitteert waer te faicte.
Tot vulcommen van welcx believe mijne voornoemde heeren te hooren, eeden ende examineeren d'oirconden in marge
(Er worden 12 personen genoemd)
Jacob Beque – Louis Makeblyde – Pieter Everaert – Pieter Ellieul – Eloy Moreel – Pieter vander Coutere – Colaert Wyts – Jan van Bethleem – Gheleyn de Conynck – meester Jan Beyens – Jan Bertheloot – Maillard Langebaerd
Of zy nyet wel en weten ende ghoede kennesse hebben dat de verweerder ende voorzaten vut vriendschap diversche persoonen toeghelaeten hebben passaige metghaders breeders zy dannaff zouden moghen weten.
Zullen dezelve voorseide gheexamineert wezen off zy nyet wel en weten de oude costume es dat alle vrye weghen gheschauwet zyn, zo wel by mijne voornoemde heeren ofte andere officieren daertoe ghecommitteert, metghaders off zy nyet wel en weten de zelve wech noyut gheschauwet te wezen, ende breeders, etc…
De voornoemde verweerder presenteert in deze daerop als zyn eedt in confortantie

Nemende conclusie, tendeert de verweerder dat by ulieden mijne heeren vonnesse, sentencie diffinityff ende over recht gheift ghewyst ende verclaerst wert dat dheeschereghe haer van de verweerder met quaeden causen becroont ende beclaecht heift, den verweerder dannaf absolverende, zal dien volghende de heeschereghe verclaerst wezen in aher bevel te wezen nyet ontfanghelick ende den voornoemde wech verclaest zyn, neyt vry bevonden te werden, condempnerende de zelve heescherghe inde costen vande vervolghe ter tauxatie.

3 september 1591 – De prijs van het bier – Resoluties B - Transcriptie P.-J. Desegher

Gheconsidereert byden Bailly, Burghm*eeste*rs, Schepenen & Raed deser stede,
den affslach van*de* graene deur de gratie des heeren, ende dat dien volghen*de* den hoogheren prys vande bieren staet te vermeirzen ten secourse van tghemeente,
hebben gheordonneert & ghestatueert, ordonneren & statueren by desen alle brauwers deser voors*eide* stede, voordan haerl*ieden* grooten bieren tzy bruun ofte wit, niet hooghere te brauwen omme venten dan ten pryze van **8 £ p de tonne**,
omme met betaelynghe van alle lasten te ghelden ten tappe, nietmeer dan drie stuvere den stoop, en*de* mindere mate ten advenante, blyvende nietmin de zelve groote bieren in verbande van warandatie, omme by officieren ghesteken & ten mindere pryze ghestelt t'zyne indien zy in eede & conscientie bevinden zullen, die niet weerdich tzyne den voorsch*rev*en prys.

Ordonnerende voorts de voors*eide* Officieren vander Warandatie hemlieden naer desen te regulieren ende verbiedende alle herbergiers, venters & tappers de voors*eide* groote bieren,

tzy inghebrauwen ofte vremde, ghereserveert d'Inghelsche ten hoogheren pryze te vercoopen, dan voor drie stuvers den stoop, ofte min, naer dat die byde voors*eide* officieren ghestelt ofte ghesteken worden, op de boete van 3 £ p van elcke canne groot ofte cleene ende voorts verbodt van herberghe, venten & tappen den tydt van eenen jaere, naer de vutwyzen vande voorgaen*de* cueren & statuten,
ende dit tot wederroupen, naer dat de loopende lasten zullen moghen vermindert worden.
Blyvende voorts de voors*chreven* brauwers in verbande tghemeente te stofferen van beteren cleenenbiere, ter warandatie alsboven
Ende verbiedende iterativelick alle de zelve brauwers eenighe bieren te leveren, ofte laeten wercken vut haerlieder brauwerien, by tonnen , halfve ofte vaetkens, zonder te ziene billet van*den* thresorier, ende voorts eenighe bieren te venten by cannen, kitten ofte andere maten, op de boete van 3 £ p van elcke tonne, canne ofte kitte, ende voorts het ambacht verbooden, den tydt van eenen jaere, naervol*ghende* de voorghaende cueren & statuten, zonders eenighe dissimulatie ofte verdrach

Actum ter Camere den iij^en^ Septembris 1591, en*de* ghepubliceert ten bretesque tsondaechs den *... niet ingevuld ...* der zelver maendt
Insghelicx verbiet men iterativelick allen insetenen, wie dat zy, eenighe bieren te haelen vut de brauwerien ofte brauwers huusen, op de boete van 3 £ p van elcke tonne, groot ofte cleene, en*de* cannen & bier verbuert, naer d'oude ceuren & statuten
Actum eodem

Ten selven iij en Septembris 1591 es by Bailly, burghm*eeste*rs, Schepenen & Raed gheresolveert te doene ommestellynghe; binnen & buuten baillen, half en*de* half, naer state van ghoede & neringhe, totter somme van hondert vyftich ponden grooten, omme daermede te vinden de costen van*den* vutcoop & theeringhe van capiteynen & soldaeten, tot den daeghe van hedent,
Metgh*aeders* voiagien daeromme ghedaen, **de costen vande drie stercten deser stede,** houdt, keerssen & gaige vande wachte, ende meer andere, gheteeckent & opghebracht ter Camere, & alsnoch op te brynghen.
Tauxateurs binnen:
Willem van Beveren, burghm*eeste*re,;Franchois Diedeman, Schepene; Clays Babelaere, Raed; Cornelis van Bethleem, Raed.
Tauxateurs buuten: Jan van Secchele , Fran*choi*s de Haene; Willem Vander Muelene, Jacob vander Schave, Pieter Quaghebuer, Jan van Bethleem.

25 september 1591 – De bedeelders van aalmoezen – SAP 245

Swonsdaeghe den xxv september 91
Gheconsenteert de bedeelders der aelmoesen inden disch van onser Vrauwen, de vercoopinghe van de groene ende drooghe catheilen ter hofstede van wijlen Jan Keuckenaere omme behael vn veraghterhede van renten by affrekeninghe van de xix deser maend.

30 september 1591 – Verpachting van de bieraccijnzen – Resoluties B – Transcriptie P.J. Desegher

Op t'verzouck van Raeden te vooren ghedaen an Burghm*eeste*rs & Schepenen deser stede, es byde zelve vander Wet gheresolveert, te verpachten d'ordinaire assyse, op de bieren voor den tydt van drie maenden t'incommende den J^en^ Octobris ende verschynende den J^en^ January beede zonnen opghanck eerstcommen*de*, opde conditien, poincten & articlen daerop ghestelt, ten daghe van hedent Actum ter Camere den laetsten Septembris 1591

1 oktober 1591 – De Oostendenaars in de streek - Augustyn van Hermelghem

Farnese kreeg in de zomer van 1591 de opdracht om tussen te komen in de Franse burgeroorlog, maar de zieke opperbevelheber trok eerst naar Spa voor een kuur. Nu is hij genoeg genezen en zo schrijft Augustyn het volgende:

Op dezen tijdt zoo vertrock den hertoge van Parma uyt Brussele naer Vranckrijck, en **Mansveld** kwam gouverneren in zijn absentie, en daer was hope dat wel zoude mogen wat beter gaen, hadde zijn Altese niet alle de macht van 't geschut en amonicie met het crijschvolk met hem naer Vrankrijck getrocken.

Op dezen tijd zoo liepen de Oostendenaers op alle de dorpen ontrent Ypre, als te Vlamertynge, Elverdinge, Reneghelst, Kemmele, en schooten ontrent Lokeren twee soldaten dood, van die tot Belle dienden.

Op **den 6^den^ october,** 's nachts zoo kwam er eene bode ter poorte wat voor den middernacht, met brieven, en den hoogballieu, die gink metten capiteyn van der nacht ter poorte, en was ingelaten, en zeyde daer hooge ende overluyd dat alle het crijschvolk dat lag voor **Hulst,** zoo wel de Spanjaerden als andere, alle te samen zeer haestelyk opgelicht waren met alle de peerden ende amonicie, en dat die alle door waren en vertrocken, maer daer en is niet af, zijn Altese blijft noch altijdt tot Brussele.

Van deze weke zoo zijnder Oostendenaers gekomen in 't kwartier van Casselambacht ontrent Godsveld, en daer wasser een groote bruylof van den zone van eenen P. Lauwerijns, en meenden alle de princepale te vangen, en daer wasser drye van hunlieden die kwamen om te bespieden van die van Godsveld gevangen waren, zoo waren zy geleet tot Cassele, en binnen twee dagen daer naer waren alle drye gehangen, en de reste 's anderdags zoo zy gevangen waren, zoo hebben d'ander, die 't ontgaen waren, op den wech van **Poperinge,** by Fruck Allarme, alle drye de wagens van **Poperinge** gevangen genomen met hunlieder peerden, en door geleet; maer binnen drie dagen zoo hebben zy tot Roeselare gerentsonneert geweest met hunlieder peerden.

7 oktober 1591 – Erf op de Beestenmarkt - Halmen SAP 366

Jan Baelde heift ghecocht teghens **Moris Sys** ende **Janneken** zyne huusvrouwe,
een huus, erfve ende cathelen – mortelvast, naeghelvast ene cavelvast –
erfve zo die gheleghen is tusschen de palen als van ouden tyden gheleghen upde **Beestemart**
streckende vander zelve mart achterwaert totter erfve van **Robert de Rouvroy**
ende erfve van de wedewe van **Maillart Scherrier** –
de noorzyde upde **langhe couttere** –
de zuudtzyde **Yperdamcoutter** –
ghelast met coutterrente met vij schele parisis ofte met zyn advenant, voortz zuuver goedt voor zuuver ghelt
ende dat omme de somme van vierentwyntich ponden grooten vlaemsch
tvoorschrevene te betalen met twaelf ponden grooten ghereet metten halme
ende voorts by twe andere ghelycke payementen
telckens zes ponden grooten vlaems
dannoff teerste zes ponden grooten vallen zullen te baefmesse int jaer xvc ende tweetneghentich
ende de resterende zes ponden grooten over de vulle betaelinghe zullen vallen ter baefmesse xvc ende drietneghentich
Ende vj sche parsiis voor eenen godtspenninck
Twaelf ponden parisis ter lyfcoope
Ende dit al ten latste van de blyvere
Ghehalmpt voorts over erfve upden vijde octobris 1591

8 oktober 1591 – Hommele - SAP 295 – Register oppositien

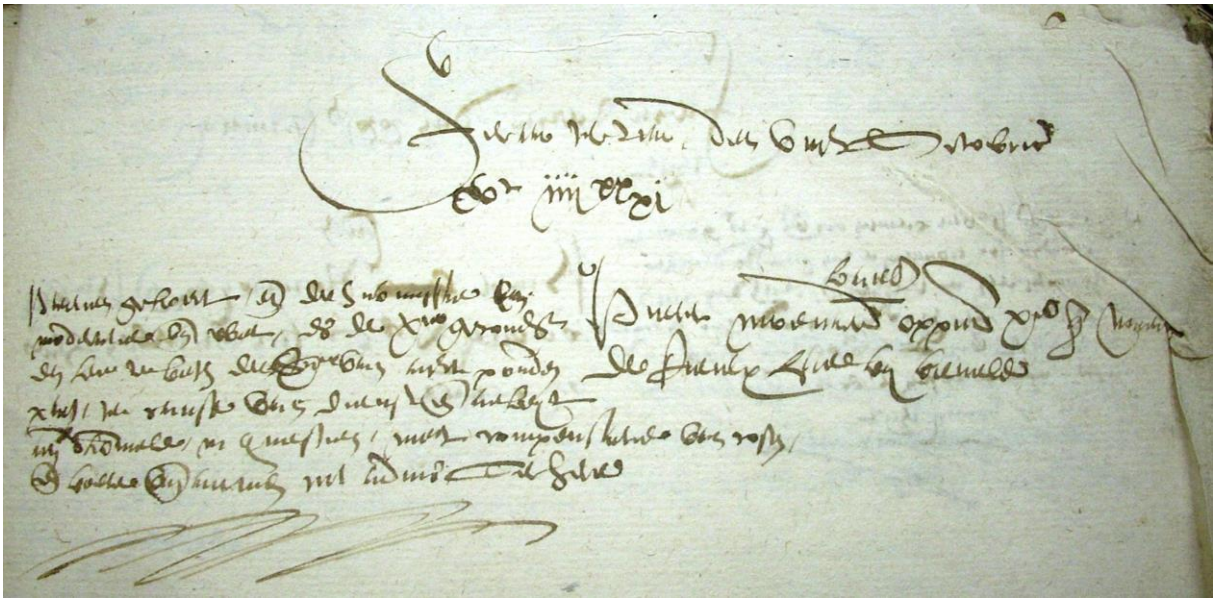

Den xiiijste octobris xvc iiij xx xj
Pieter Moenaerd, opposant verweerder
jeghens **Marcx de Sieulx**, heescher by bevele
Partien ghehoirt ende de submissie by moderatie van de wet, es de verweerder ghecondempneert den heescher te betalen de somme van acht ponden parisis, ter cause van zynen dienst ende aerbeyt inde hommele in questien,
met compensatie van costen ende boete an de aermen – int advis ter here

13 oktober 1591 – Verkoop hommelhof en keete - Halmen SAP 366

Willem Ghyselen
heift ghecocht teghens **Eloy Mooreel ende Gheleynken** zyne huusvrouwe
twee lynen ende twyntich roeden lants ligghende in de **Eeckhouck,**
streckende oost ende west –
toosthende op de **Crombekestraete** –
twesthende tlant van **Fransch Deman** –
de noortzyde **Jacob Loodyck** aeldinghen –
de zuutzyde daeldynghen van **Joos Denys** –
ghemeene met **Christiaen De Berch**
Metgaders **de keete** daerup staende medegaende –
met besprek dat den voornoemde inde voorschreven keet zyn hommele zal moghen jaerlicx drooghen zyn leven lanck ghedueren de – ten optie vanden coopere vooren ofte naer – zonder eenich verghelt daerinne –
dat metten laste van zyn advenant van xvj schele parisis ende **eenen cappoen** tsjaers de heere up twee ghemeten ende 1 vierendeel lants
Omme de somme van dertich ponden grooten vlaemsch tvoorschreven –
te betaelen met zes ponden thien schellinghen grooten vlaemsch ter erfvachtigheyd
ende met de obligatie van een hondert thien ponden parisis –
sprekende ten lastte van de vercooper-
ende voorts de reste over de vulle betaelinghe vander erfvachtigheid in neghen maenden eerstcommende –
x schele parisis voor een godtspenninck –
achtien pnden parisis te lyfcoope –
waermede de cooper payment doet doen behoudens dat hy houd zyn dach van betaelynghe –
daer met heift tzelve tzyne laste
zes ponden parisis voor een hooftcleet voor de huusvrowue van de vercooper –
dies verbyndt de cooper tvoornoemde goedt in de handen vande vercooper in verzekeringhe vande lasten payemente
Ghehalmpt over erfve upden xiiijde octobris 1591

16 oktober 1591 – De Oostendenaars te Nieuwkerke – Augustyn van Hermelghem

Op den 16sten van october, wezende woensdag, zoo zijn gekomen in den avond wel 200 **Oostendenaers tot Nieuwkerke**, en daer was eene groot bruyloft, als zy allarme maekten, en hebben eenen van de speelieden vermoort en noch eenen daer by, en alle die liepen, stonden in aventuere van dood ofte gekwetst te zyne, zoo der vele gewont en gekwetst waren ende namen er vele gevangen, en ook vele huysen gepillieert, en zyn alzoo vertrocken, ende het was om dat zy in drye maenden de contributie niet betaeld en hadden.

Op den 19sten october, zoo hadden de convoyenaers ofte ceurlingen gevangen, zoo men zeyde, eenen Oostendenaer, en brochten hem in, maer en leyden hem in de gevangenis van der stede niet, maer capiteyn **Bulteel** leyde hem ter Zale, en meende van hem in 't quartier te gecrygen; naer dien dat hy in vangenisse gedaen was zoo was capiteyn **van Buers** volk van Meenene gekomen met hunlieder capiteyn by den capiteyn en gaf hemlieden eene tonne bier, en waren meest alle droncke, en komende aen de Meesepoorte, zoo daer den capiteyn Masiers, de welke capiteyn was van de sterkte op de Waesten causie, en van het volk dat lag **tot Poperinge**, uytter name van die van Casselambacht,

en in 't uytroepen, zoo wasser eenen soldaet, die capiteyn Masier ontloopen was, en begeerden hem te hebben, en alle de soldaten van Meenene wilden hem defenderen, zoo datter by naest een allarme uyt zoude gekomen hebben; maer door de neerstigheyd van Mijnheer den hoogballiu, zoo is het vergaen zonder veel kwaed, God lof.

20 oktober 1591 – Ommestelling voor de nieuwe impositien – Resoluties B – Transcriptie P.J. Desegher

Gheconsidereert byde collegien vande Wet & Raed t'elcken debvoir, tot noch toe ghedaen by insetenen, buuten & binnen baillen int opbringhen van haerl*ieder* ghecultiveerde landen & bestiael voor den laetstleden Jaere 1591, & den jeghenwoordighen 1592, ten grooten intereste vander stede & crediteuren vande oude schulden van*de* stede,
Waeromme dat tlaetste octroy vande nieuwe impositien van zyne Ma*jesteyt* vercreghen es, hebben onderlynghe gheordonneert & ordonneren by desen eenen yeghelick, wie dat zy, proprietarissen ofte pachters, zoo wel binnen & buuten baillen, op te bringhen opde quoyeren van **Pieter Eillieul d'oude & Christiaen Fobert,** daertoe ghecomitteert, alle haerlieden respective landen & beesten binnen den tydt van veerthien daeghen naer de publicatie van desen, op de boete van iij £ p, ten proffycte van*de* kercke van S*in*te Bertins, en*de* zes stuvers voor den officier ter respecte van*de* innynghe & exequutie
Actum den xx^{en} Octobris 1592 & ghepubliceert den xxv^{en} der zelver maendt

21 oktober 1591 - Inname van Nijmegen – Augustyn van Hermelghem

Op de 21ste oktober neemt Maurits van Nassau Nijmegen nadat hij reeds in september Hulst had ingenomen waarbij hij het land van Waas geplunderd had.

Op den laetsten october, kwam zekere maren hoe den hertog Maurice, zoo men hem noemde, zone van Guilliame van Nassauwe, prince van Oranje, die, metten grave van Holland, hoofden waren van de Geusen, hebben zoo vele ende lange de stad van **Niemege** belegert, wel 16 maenden lang, dat zijn Altese eens met zyne macht trock om de stad ontzet te doene, en dat 't zelve niet en effectueerde, zoo hebben die van Niemege, niet tegenstaende noch ten hove hunlieder gedeputeerden gezonden om aldaer in ootmoet aen zijn Altese te bidden een zulke catholyke stede te willen ontzet doene, 't welke hy wel machtig was te doene, hadde het hem belieft, ofte zynen boosen raed hem 't zelve hem niet belet, zoo is de sterkke stad van Niemege verloren voor onze Majesteit. Godt betert.

Op den 5^{den} november, zoo was 't Groote Gemeene t'Ypre vergaert, en dat op den gruwelyken heesch die zijn Altese heeschte op 't land van Vlanderen, dat noyt in een zulken schamelen tijdt van geen keyzers ofte koningen te vooren gedaen en was, en **hy begeerde**

drye jaren lang alle maende vichtig duysent guldens en alle menschen warender in verslegen;
want in den tijdt van den duck Dalve zoo hief hy den thienden penning van alle goeden eene reyse, maer nu moesten van sommige eetswaeren geven den helft,
immers van den wijn moet men geven x ofte xi stuyvers van den stoop, en men cochte om x stuyvers den stoop; van coorn, zoo geestelyke en weirelyke, moesten geven van een raziere, die men cochte om 7 pond 55 groote, en boven alle deze wilde hy noch hebben vichtig duysent guldens ter maend de drie jaren lang, was gerenvoyeert aen de leden.

In inkomsten van de stad Poperinge worden vooral bepaald door de accijnzen op de alcoholische dranken. In de register van de oppositien –SAP 295 – vonden we het volgende kleine briefje over de pacht van de cider:
Den pacht van seysere es ghestelt by Jan Jacobsoone op lxv pond ix schele parisis
Te lyfcoope xij pond parisis

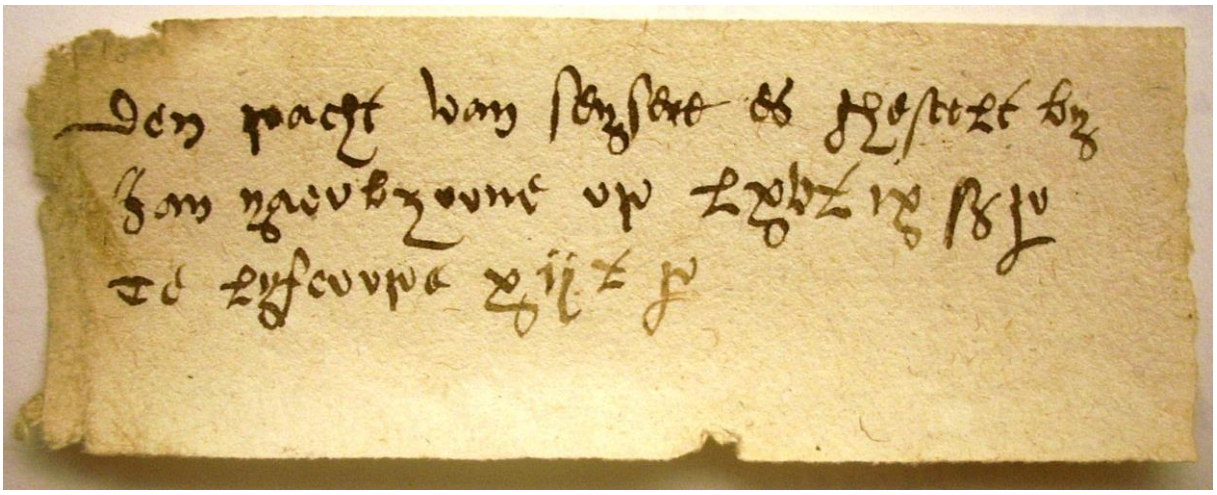

Daarvan zou alleszins de nieuwe belasting niet kunnen betaald worden.

18 november 1591 – Aankoop hofstede in de Schoudemonthoek - Halmen SAP 366

Gheleyn Vanderclytte
heift ghecocht teghens **Jan deBerd ende Cathelyne** zyne huusvrouwe
eene behuusde hofstede ligghende inde **Schoudemonthouck** met alle de cateylen – groene ende drooghe daerup staende –
te weten twoonhuus met zyn toebehoorten, schuere ende waeghencot ende alle stallynghen daer mede gaende –
mortelvast, naeghelvast, wertelvast, cavelvast
ghereserveert vier upgaende boomen –
te wetene twee yepen ende twee esschen stande op de hofstede vooren ende de schaprarde int huus –
groot van lande de voornoemde hofstede **zeven ghemeten** ofte daeromtrent - - rest vier lynen gherslant ter hofstede daer de vercooper jeghenwoordelick woont in de Schoudemonthouck voornoemd –
metter westzyde jeghens tlant van **Jan Debrune** –
de oostzyde daeldinghen van **Jan Vooghelen** –
item noch een ghemet ende xxxvij roeden **gherslant** inden zelven houck –
tnoorthende de mersch van de kercke van Onze Vrauwen –

tzuuthende op derveken ghelast tvorschreven int hofmanscep van Jan de Brune met zyn advenant tsjaers
Item de helft van vijff vierendeel lants in de voornoemde houck –
twestzyde daeldinghen van de voornoemde **Jan Vooghelen** –
toosthende **tProvenstraeten** –
ghelast als vooren met zyn advenant int voornoemde hofmanscep
Item noch een half ghemet ende xxxvj roeden lants in de zelve houck toosthende erfve van meester Jacob Caenen – twesthende daeldynghen van Jan Voghelen- ghelast tvoorschrevne met zyn advenant int cleene hofmanschip vande voornoemde Jan Voghele
Item noch drie vierendeel lants in de voornoemde houck – streckende metten zuuthende an tlant van Christiaen De Berch – cum suis – metten oost ende westzyde tlant van jan de Brune
Item noch een half ghemet ende zeven roeden zaylant inde zelve houck metten westhende de weezen van Gillis DeBerech – toosthende up't Provenstraeten
Item noch een ghemet lants inde zelven houck ghenampt **thalestick** – metten oostzyde langhes tvoornoemde **tProvenstraetje** – de westzyde de weezen van Gillis de Berch – ghelast met zyn advenant int hofmanschep van Gheleyn Stacen – ghelden tsjaers viij roeden by viiij de tvjde van i …. Op vier ghemeten lants
Item noch anderhalf ghemet ende vijf roeden lants metten oosthende an tlant van Jan de Brune – twesthende tlant vande kercke van Onse vrauwen
Omme de somme van thien ponden x schele grooten elck ghemet – tende mate tende gheld – boven de lasten metgaders de achterstellen van den te vervanghen by den coopere ende die te betaelen tzydert den tyt af dat de halm vercoper tvoorschreven goed cochte by Gheleyn de Brune
i schele ix parisis voor godtspenninck
Drie ponden parisis de aermen te distribueren daer de cooper ende vercooper believen zal ende dobbelen ducaet voor een hoofcleet voor de huusvrouwe van de vercooper
Te betaelen tvoorschreven den helft ghereet met de halme ende de reste te middewinter int teghenwoordich jaer 1591
xxiiij ponden parisis te lyfcoope

Alle ten laste van de blyvere Ghehalmpt voorts over erfve upde xviij november 1591

19 december 1591 – De Oostendenaars te Merkem & Kemmel - Augustyn van Hermelghem

Op den 19sten december, wezende donderdag, 's nachts zijn de Oostendenaers gekomen in de prochie van Merkem en in St.-Jans-prochie, en ontrent de stede hebben alle de peerden gehaelt, wel tot 51, en zijn alzoo vertrocken.
's Anderdags zoo was tot Ypre elk zeer beroert, en alle de pastueren van Boesinge, Elverdinge, Dickebusch huerden

meest huysen binnen der stede om de groote vreese van de Oostendenaers, want zy hadden gerefuseert de contributie.

Op den 25sten, zoo was 't Kerstdag, in de mestdagen zoo liepen zeer de Oostendenaers en haelden sommige landtslieden en dorften niet t'huys slaepen; want zy waren van hun bedde gehaelt, die wat te verbeuren hadden; want met de contributie cesseerde, zoo midts dat men tot Oudenburch zeer vrochte, en met dat het crijschvolk zeer byeen lag, dus zoo hadden de Oostendenaers te betere hunnen loop, haelden op St.-Jansnacht vier pachters van Kemmele, 't welke was grootelijks hunlieder ruwiene.